

รายงานสถานการณ์ประมงยุโรปเดือนพฤศจิกายน 2560¹

ปิติชาติ ไชยเสนา
เศรษฐกรปฏิบัติการ

ภาพรวมสถานการณ์ประมงยุโรป

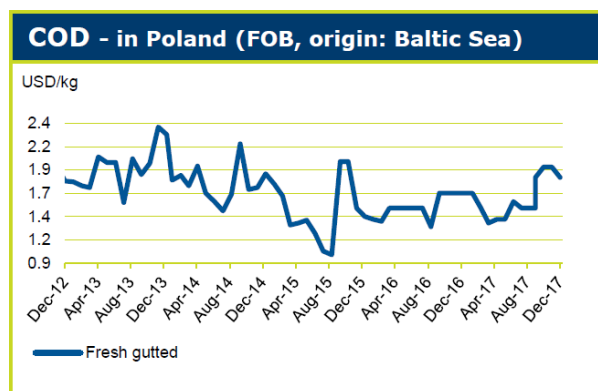
การทำประมงบริเวณน่านน้ำยุโรปทางตอนเหนือได้รับผลกระทบจากพายุ Ophelia ในเดือนตุลาคม ทำให้ต้องหยุดการทำประมง โดยเฉพาะบริเวณนอกชายฝั่งไอร์แลนด์และอังกฤษ กระทบต่อปริมาณปลาขึ้นท่า ทำให้ราคาสูงขึ้น ผู้ค้าเร่งซื้อสัตว์น้ำไว้เพื่อขายช่วงเทศกาลคริสต์มาส และความต้องการปีนี้อยู่สูงหลังจากที่คริสต์มาสปีก่อนๆมียอดขายต่ำ โดยเฉพาะสินค้าราคาแพงอย่างเช่น หอยนางรม ล็อบสเตอร์และกุ้ง ราคาจะเพิ่มขึ้น หากมีปริมาณต่ำมากมาเป็นเวลาหลายปีทำให้ราคาพุ่งสูงไปมาก ส่วนทูน่าเริ่มราคาลงจากช่วงก่อนหน้าที่ราคาขึ้นไปสูงมากในเดือนตุลาคม 2560 แต่ราคาก็ยังคงสูงกว่าปีที่ผ่านมาร้อยละ 40

ปลาหน้าดิน (Ground fish)

การทำประมงปลาคอดในทะเลบอลติกได้ผลไม่ดีเนื่องจากอากาศเย็น และปริมาณปลาที่จำหน่ายให้ผู้บริโภคมีจำกัด เนื่องจากปลาในท้องเย็นมีปริมาณน้อย ราคาปลาคอดในตลาดโปแลนด์สูงขึ้น ในปี 2513 เคยมีการจับปลาคอดในทะเลเหนือได้สูงสุด 270,000 ตัน หลังจากนั้นทรัพยากรถูกใช้ไปมาจาก overfishing จนเหลือแค่ 44,000 ตัน ในปี 2549 จึงทำให้เกิดมาตรการสงวนรักษาได้แก่กำหนดโควตาต่ำ และห้ามจับปลาขนาดเล็ก ซึ่งประสบความสำเร็จ ทำให้สต็อกปลาคอดในทะเลเหนือสูงขึ้นเป็น 150,000 ตัน แสดงให้เห็นว่าการจัดการประมงที่ดีมีศักยภาพทำให้ทรัพยากรปลาฟื้นตัวได้

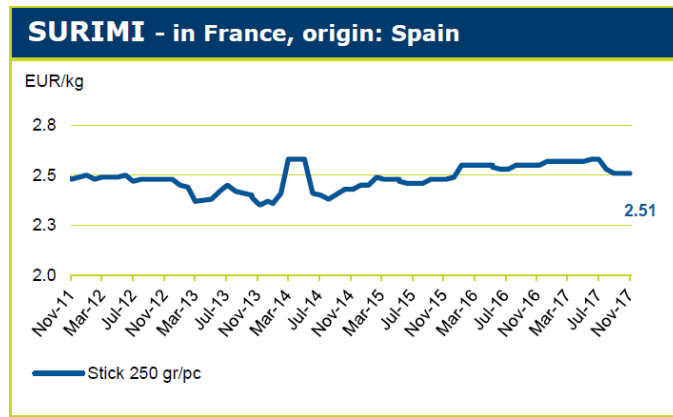
ปลาคอดหมักเกลือฟิลเลที่ทำจากปลาคอดแปซิฟิกแช่แข็งยังคงมีปริมาณน้อย โดยที่ราคาสูงมาก ผู้ซื้อจากอิตาลีสนใจซื้อน้อยลงมาก แต่ปลาคอดหมักเกลือเป็นอาหารสำหรับช่วงคริสต์มาส จึงน่าจะมีความต้องการมากขึ้น ถึงแม้ราคาจะสูงมากก็ตาม การทำประมงปลาคอดในมหาสมุทรแอตแลนติกไม่ดี ทำให้วัตถุดิบปลาคอดสดมีจำกัด และผู้ผลิตยังไม่ได้ทำสัญญาซื้อขาย หลังช่วงฤดูร้อน

ที่ตลาดมอสโคว์ และวลาดิวอสต็อก มีความต้องการปลา Alaska Pollock คงที่ ราคาคงที่ ตลาดรัสเซียมีความต้องการปลาเนื้อขาวรูปแบบที่เปลี่ยนไป จากเดิมต้องการสินค้าที่แปรรูปน้อยแต่ปัจจุบันต้องการสินค้าแปรรูปเพิ่มมูลค่า จึงเห็นตลาดท้องถิ่นแปรรูปปลาฟิลเล่ขายมากขึ้น แต่การนำเข้าปลา Alaska Pollock ยังลดลงซึ่งมีส่วนมาจากการที่รัสเซียห้ามนำเข้าสินค้าจากชาติตะวันตก

แผนภูมิที่ 1 แนวโน้มราคาปลาคอดจากทะเลบอลติกในตลาดโปแลนด์

¹ European Price Report Issue 12/2017, December 2017. Rome, Italy.

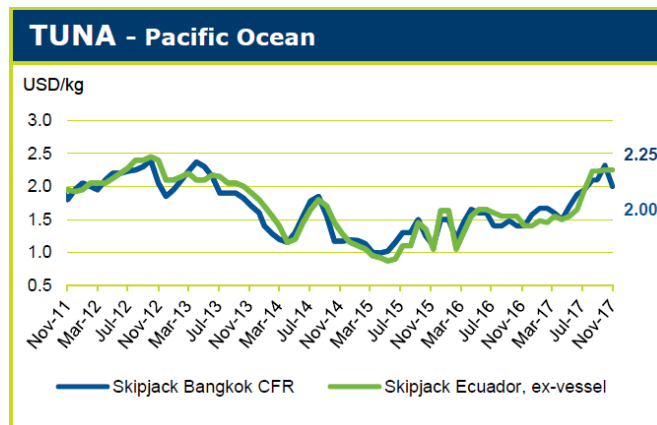

แผนภูมิที่ 2 แนวโน้มราคาซูริมินำเข้าจากสเปนในตลาดฝรั่งเศส

ปลาทูน่า (Tuna-Billfishes)

ราคาทูน่าโดยเฉพาะทูน่าท้องแถบเริ่มลดลงตามที่คาด และมีแนวโน้มปรับลดลงอีก เนื่องจากความต้องการซื้อลดลง ช่วงที่มีการห้ามใช้อุปกรณ์ทำประมงประเภทเครื่องมือล่อปลา (Fish Aggregating Device : FADs) ในพื้นที่แปซิฟิกตะวันตกและตอนกลาง สิ้นสุดลงตั้งแต่ 31 ตุลาคม ทำให้การทำประมงอยู่ในระดับปานกลางถึงดี วัตถุดิบคงเหลือที่โรงงานไทยมีปริมาณเพียงพอ บางโรงงานรายงานว่าขายสินค้าได้ช้า เนื่องจากราคาวัตถุดิบสูงในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา

อัตราการจับทูน่าในแปซิฟิกตะวันออกต่ำ แต่มีวัตถุดิบจากมหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลาง และตะวันตกเข้ามาเสริม โรงงานแปรรูปจึงรายงานปริมาณวัตถุดิบสำหรับแปรรูปเพียงพอ ทูน่าท้องแถบที่เมือง Manta ประเทศเอกวาดอร์มีราคาลดลง เนื่องจากมีปลาเพิ่มเข้ามา แต่ระดับราคายังสูงกว่าที่ตลาดกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน IATTC² ประกาศห้ามจับสัตว์น้ำ เป็นเวลา 2 เดือน โดยมีเรือร้อยละ 64 ของเอกวาดอร์ต้องปฏิบัติตามประกาศนี้

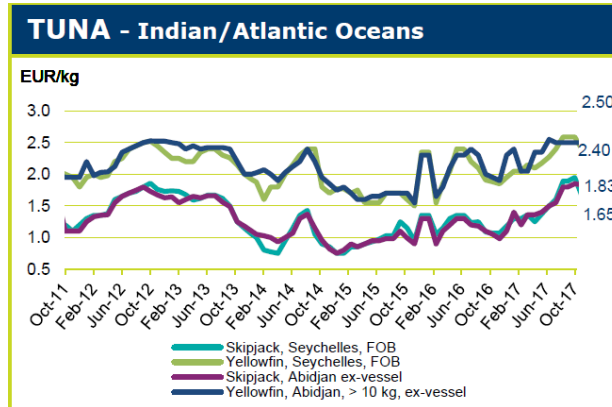
แผนภูมิที่ 3 แนวโน้มราคาปลาทูน่าท้องแถบจากกรุงเทพฯ (ราคา CFR) และเอกวาดอร์ (ราคาสินค้าหน้าท่า)

การทำประมงทูน่าในมหาสมุทรอินเดียอยู่ในระดับปานกลาง มีการขนถ่ายสินค้าในทะเลมาก และสินค้าทูน่าไปยังตลาดเอกวาดอร์มากขึ้น วัตถุดิบที่โรงงานมีปริมาณเพียงพอ ราคาทูน่าท้องแถบและครีบเหลือง

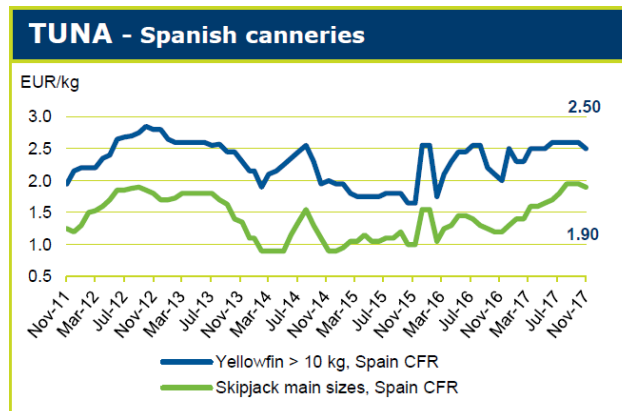
² IATTC Inter-American Tropical Tuna Commission คณะกรรมาธิการทูน่าเขตทวีปอเมริกา

ที่ Seychelles ลดลงตามราคาของไทยและเอกวาดอร์ จะมีการปิดการทำประมงทูน่าครีบลีงสำหรับเรือสเปน ตั้งแต่ 5 พฤศจิกายน ไปจนถึงสิ้นปี

การทำประมงทูน่าในมหาสมุทรแอตแลนติกเปลี่ยนแปลงไม่มาก อัตราการจับและวัตถุดิบคงเหลือปานกลาง ราคาทูน่าท้องแถบลดลงเล็กน้อย ราคาทูน่าครีบลีงคงที่ สถานการณ์วัตถุดิบดี ราคาทูน่าทั้งตัวทั้งลดลง แต่ราคาเนื้อทูน่าลอยน้สูงขึ้น โดยทั่วไปราคาเนื้อทูน่าลอยน้จะแปรตามราคาทูน่าทั้งตัว ในเวลาประมาณ 1 เดือนให้หลัง

แผนภูมิที่4 แนวโน้มราคาปลาทูน่าท้องแถบและทูน่าครีบลีงจากมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแอตแลนติก

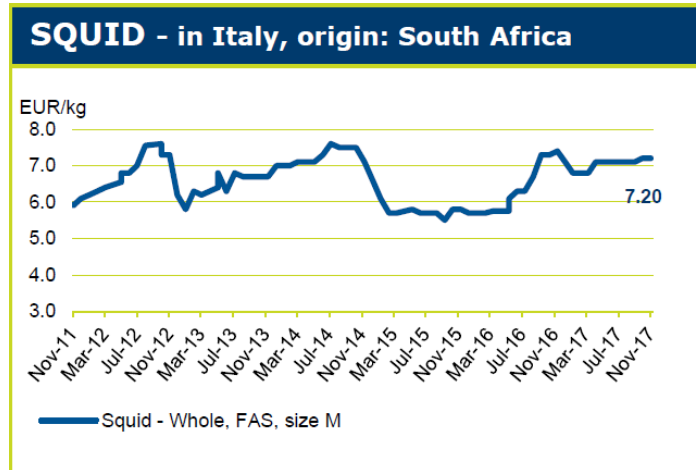
แผนภูมิที่5 แนวโน้มราคาปลาทูน่าท้องแถบและครีบลีงในตลาดสเปน

ปลาผิวน้ำขนาดเล็ก (Small Pelagics)

ปลาแปซิฟิกเฮอริงที่ตลาดวลาตีวอสต็อกและมอสโกมีราคาสูง ทำให้ความต้องการผู้บริโภคลดลง แต่ปลาเฮอริงจากทะเลบอลติกมีราคาลดลงเนื่องจากมีผลผลิตสูง

หมึก (Cephalopods)

ความต้องการหมึกกล้วย (squid) ยังคงสูงต่อเนื่อง แต่ปริมาณการจับน้อย ผลผลิตจากจีนช่วยให้ตลาดดีขึ้นบ้าง โดยปกติช่วงฤดูหนาวการบริโภคจะไม่สูง แต่ปีนี้ความต้องการกลับไม่ลดลงเลย ราคาจึงยังคงสูงอยู่ ทำให้ผู้บริโภครายหลายรายเลือกที่จะไม่ซื้อ การจับหมึกในแอฟริกาใต้สิ้นสุดตามฤดูกาล โดยที่ไม่มีสินค้าคงเหลืออยู่เลย จึงไม่มีสินค้าในตลาด ฤดูการจับหมึกจะเริ่มอีกครั้งวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560

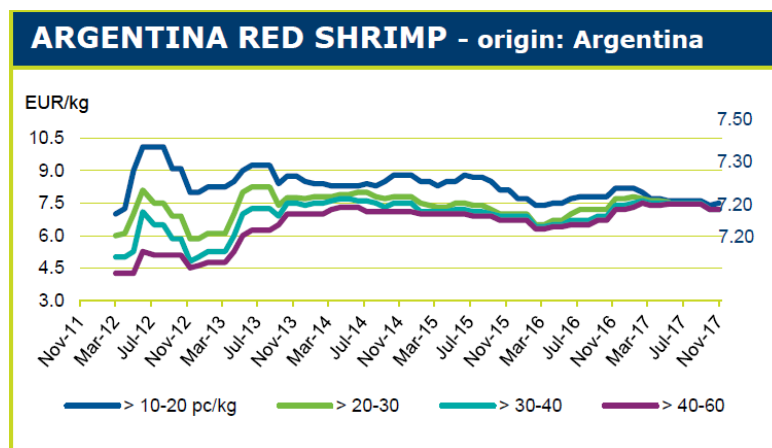

แผนภูมิที่ 7 แนวโน้มราคาหมึกจากแอฟริกาใต้ในตลาดอิตาลี

กุ้ง (Crustaceans)

จีนมีความต้องการกุ้งสูง สะท้อนจากตลาดกุ้งทั่วโลก และส่งผลกระทบต่อตลาดยุโรป กุ้งเลี้ยงจากประเทศผู้ผลิตหลายประเทศประสบปัญหาโรคระบาด ตลาดจึงหันไปหาจับจากธรรมชาติโดยเฉพาะกุ้งจากอาร์เจนตินา การทำประมงกุ้งในอาร์เจนตินาบริเวณเส้นขนานที่ 41 ปิดไปเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม เรือบางลำใช้อวนจับต่อในบริเวณที่เปิด แต่มีบริเวณกึ่งน้อย เรือส่วนใหญ่กลับเข้าสู่ฝั่งในช่วงเวลาที่เหลือของปี 2560 โดยรวมปี 2560 มีปริมาณการจับกุ้งมากกว่า 200,000 ตัน ซึ่งสูงกว่าที่เรืออวนลากจับได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม ความต้องการกุ้งในช่วงตรุษจีน (16 ก.พ.) ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอ และราคาสูงขึ้น คำสั่งซื้อกุ้งอาร์เจนตินาขนาดใหญ่จากจีน ทำให้กุ้งขนาดใหญ่ราคาสูงขึ้นต่างจากกุ้งขนาดเล็ก จากเดิมที่ราคา กุ้งทั้งสองชนิดมีแนวโน้มราคาเท่ากันตลอดทั้งปีที่ผ่านมา

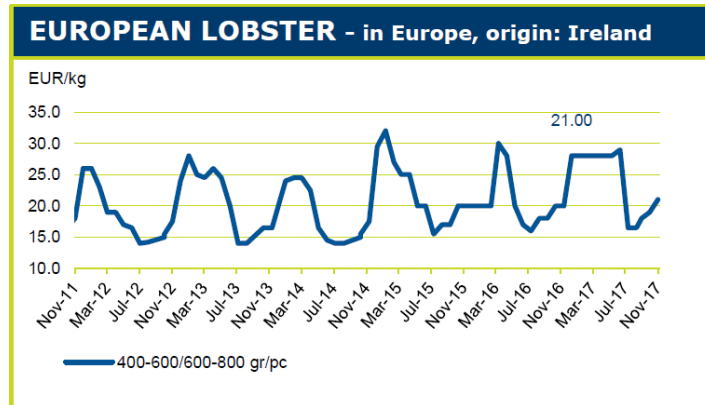
ตลาดยุโรปมีที่ทว่าสินค้าจะขาดตลาด แต่เนื่องจากคำสั่งซื้อกุ้งอาร์เจนตินาขนาดใหญ่จากจีนมาถึงล่าออกไป ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น กุ้งเข้าสู่ยุโรปมากขึ้นจนถึงปลายเดือนสิงหาคม ซึ่งความต้องการสูงในช่วงคริสต์มาสทำให้ราคาเริ่มสูงขึ้นแล้ว

แผนภูมิที่ 8 แนวโน้มราคากุ้ง red shrimp จากอาร์เจนตินา

วัตถุดิบลอบสเตอร์ตั้งตัว เนื่องจากสภาพอากาศส่งผลกระทบต่อการทำประมงในสหรัฐฯ และ แคนาดา และ ความต้องการในสหรัฐฯ สูง ส่งผลให้ราคาสูงขึ้นตาม ตลาดมีความต้องการลอบสเตอร์ปรุงสุกตลอดแต่ราคา ยังคงที่ แคนาดา มีผลผลิตลอบสเตอร์เปลือกแข็งคุณภาพสูงช่วงฤดูใบไม้ผลิ แต่ปริมาณน้อยและราคาคงที่ ลอบสเตอร์ปรุงสุกทั้งตัวจากช่วงฤดูร้อนและฤดูใบไม้ร่วงราคาลดลง ยุโรปหยุดผลิตลอบสเตอร์บริเวณทะเล

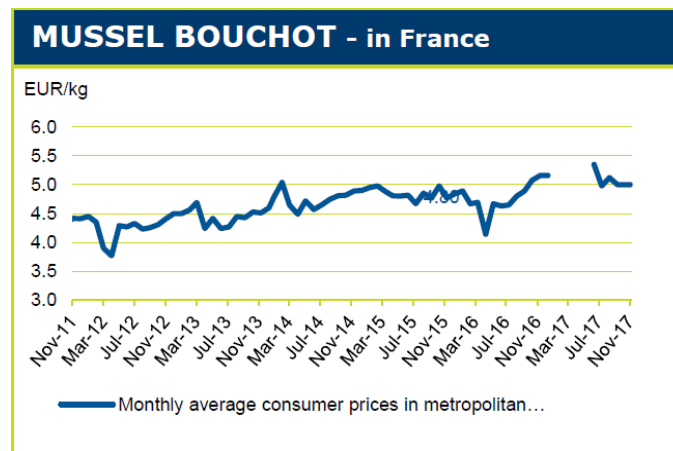
เหนือ เนื่องจากสภาพอากาศไม่ดีทำให้ราคาสูงขึ้น ซึ่งเป็นแนวโน้มปกติในช่วงนี้ของปี รวมทั้งหยุดทำประมงปู แต่ราคาปูกลับลดลงเนื่องจากความต้องการต่ำ

แผนภูมิที่ 9 แนวโน้มราคาปูโรเปียนล็อบสเตอร์จากไอร์แลนด์ในตลาดยุโรป

หอยสองฝา (Bivalves)

หอยแมลงภู่งูฝรั่งเศส (French Bouchot , French rope) และหอยแมลงภู่งูจากเนเธอร์แลนด์มีปริมาณมากในตลาดฝรั่งเศส ราคาหอย Galloprovincialis จากสเปน เป็นราคาอ้างอิง โดยหอยแมลงภู่งูฝรั่งเศสขายที่ราคาสูงกว่าสองเท่าของราคาหอย Galloprovincialis ที่ผ่านมาช่วงฤดูหนาวเป็นช่วงที่หอยแมลงภู่งูมียอดขายสูงในฝรั่งเศส

แผนภูมิที่ 10 แนวโน้มราคาหอยแมลงภู่งูจากฝรั่งเศสในตลาดยุโรป

สถาบันวิทยาศาสตร์ของฝรั่งเศส (French scientific institution : IFREMER) รายงานการติดตามอัตราการตายสะสมของหอยนางรม (oyster mortalities) เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2560 พบว่าโดยเฉลี่ย ลูกพันธุ์หอยนางรมมีอัตราการตายสะสมร้อยละ 65.1 โดยมีความแตกต่างและผันผวนสูงในแต่ละพื้นที่ ส่วนหอยนางรมวัยอ่อนและหอยนางรมตัวเต็มวัยมีอัตราการตายต่ำกว่ามากที่ระดับร้อยละ 6.9 และร้อยละ 6.5 ตามลำดับ โดยอัตราการตายของลูกพันธุ์หอยนางรมอยู่ในระดับเดียวกับปี 2559 แต่ว่าอัตราการตายของหอยนางรมวัยอ่อนและหอยนางรมตัวเต็มวัย ยังคงต่ำกว่าปีที่ผ่านมา หอยนางรมมีอัตราการโตต่ำในช่วงฤดูร้อน ทำให้คาดว่าหอยตามขนาดที่ต้องการจะมีไม่เพียงพอสำหรับช่วงเทศกาลปลายปี

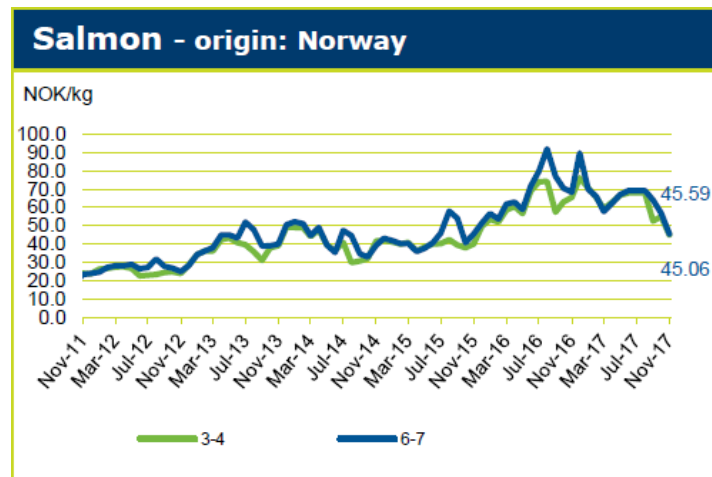
ปลาแซลมอน (Salmon)

ผลผลิตแซลมอนจากฟาร์มปลาในนอร์เวย์ออกสู่ตลาดปริมาณมาก ทำให้ราคาตก ราคาส่งออก แซลมอนของ Fish Pool Index สัปดาห์ที่ 44 อยู่ที่ 5.57 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลกรัม ลดลงจากสัปดาห์ เดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาส่งออกอยู่ที่ 7.76 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลกรัม แต่ยังคงสูงกว่าราคาของปี 2558 สมาคมอาหารทะเลนอร์เวย์ (The Norwegian Seafood Council : NSC) รายงานราคาส่งออกเดือน ตุลาคม ปลาแซลมอนแอตแลนติกสดทั้งตัวเฉลี่ย อยู่ที่ 6.91 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลกรัม ปริมาณส่งออกเดือน ตุลาคม 2560 ทั้งหมด 98,000 ตัน สูงขึ้นร้อยละ 10 จากเดือนตุลาคม 2559 มูลค่า 721 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การส่งออกสะสมช่วง 10 เดือนแรกปริมาณ 807,000 ตัน มูลค่า 6,760 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 มูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 9 ตามลำดับ คาดว่าปริมาณส่งออกทั้งปีจะโตขึ้น เนื่องจากผลผลิตจากฟาร์ม เพิ่มขึ้น โปแลนด์และฝรั่งเศสเป็นตลาดส่งออกสูงสุด 2 อันดับแรกสำหรับแซลมอนนอร์เวย์ แต่ส่วนแบ่งตลาด ของฝรั่งเศสลดลงบ้างในปี 2560

ผู้เลี้ยงปลาสก็อตทิซแซลมอนของอังกฤษ รายงานราคาลดลงในช่วงสัปดาห์ก่อนหน้าที่ผ่านมาเช่นกัน แต่ยังคงมีคำสั่งซื้อจากตลาดสหรัฐฯ ฝรั่งเศส และ จีน รวมถึงค่าเงินปอนด์อ่อนค่า ทำให้อุตสาหกรรมแซลมอน ของอังกฤษยังคงเติบโตดี

ราคาแซลมอนในปัจจุบันคาดว่าจะจะเป็นจุดต่ำที่สุดหรือใกล้ถึงจุดต่ำสุดของปี และราคาจะฟื้นตัวช่วง ปลายปี ซึ่งมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น ราคาล่วงหน้า (forward price) ของ Fish Pool ช่วงต้นปี 2561 ปลาแซลมอนแอตแลนติกสดทั้งตัวอยู่ที่ 7.6 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลกรัม

โดยรวมความต้องการแซลมอนที่เติบโตอย่างรวดเร็วทั่วโลก ทำให้คาดว่าราคาแซลมอนจะสูงขึ้น แต่ปริมาณผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันจะไม่ทำให้ราคาสูงมากเหมือนช่วงปลายปีที่ผ่านมา กำไรระดับฟาร์ม ยังคงดี แต่ต้นทุนรวมสูงขึ้นเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงในการรักษาปลาจากไรทะเล (sea lice) และอุตสาหกรรม ยังคงให้ความใส่ใจกับเรื่องนี้อย่างมาก

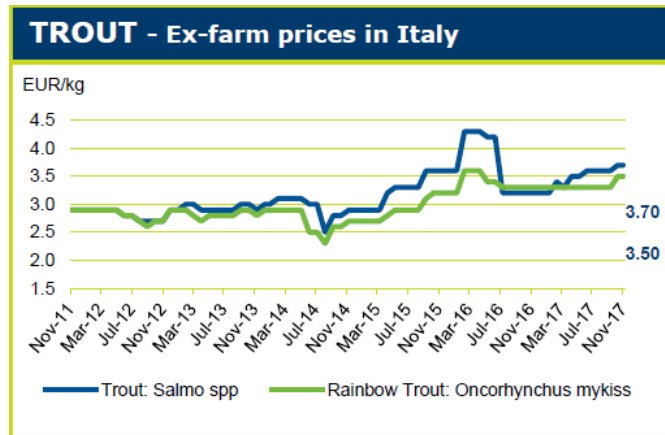

แผนภูมิที่ 11 สถานการณ์ราคาแซลมอนจากนอร์เวย์

ปลาเทราต์ (Trout)

แนวโน้มราคาปลาเทราต์คล้ายกับปลาแซลมอน คือลดลงในเดือนตุลาคม หลังจากนั้นราคาสูงมาก ในช่วงก่อนหน้าปีของปี เนื่องจากผลผลิตต่ำ และความต้องการสูงจากหลายตลาดอย่างเช่น ญี่ปุ่น เบลารุส สหรัฐฯ และ ไทย ในเดือนตุลาคม 2560 NSC รายงานการส่งออกปลาเทราต์ 4,000 ตัน มูลค่า 253 ล้านดอลลาร์นอร์เวย์โครน ลดลงร้อยละ 18 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งราคาจะยังคงสูงหากปริมาณ

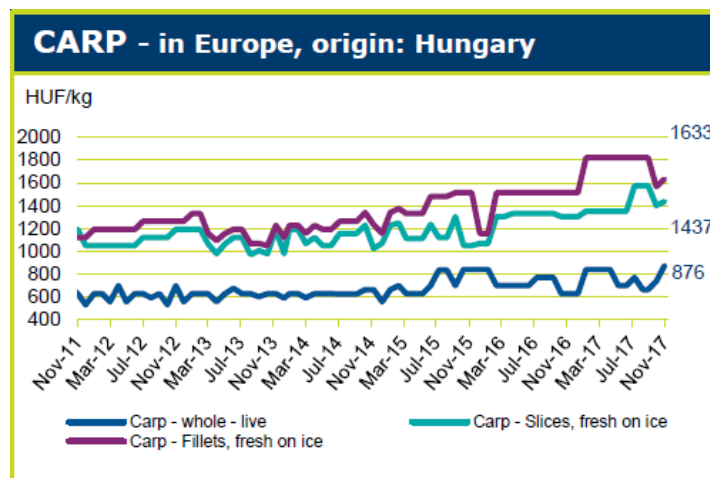
ผลผลิตยังคงมีจำกัด และผู้ส่งออกเกรงว่าตลาดอาจต้องการลดลง เนื่องจากระดับราคาที่สูงมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว อุตสาหกรรมปลาเทราต์ในอิตาลีได้รับผลกระทบจากภาวะแห้งแล้งในช่วงฤดูร้อน ถึงแม้ตอนนี้ฝนจะเริ่มตกแล้ว แต่ปลาเทราต์ขนาดใหญ่ยังคงขาดตลาด แต่ขนาดเล็กยังคงมีและราคาคงที่

แผนภูมิที่ 12 สถานการณ์ราคาปลาเทราต์หน้าฟาร์มในตลาดอิตาลี

ปลาน้ำจืด (Freshwater fish)

ปลาตะเพียนเป็นสัตว์น้ำที่ได้รับความนิยมมาแต่เดิมสำหรับอาหารกลางวันในช่วงคริสต์มาส ในอังกฤษยอดขายปลาชนิดนี้สูงขึ้น และมีปริมาณการผลิตเพียงพอ แต่ก็มีคู่แข่งเป็นปลาทะเลชนิดอื่น และปลาแพนกาเซียส ซึ่งคาดว่าจะมีมาเพิ่มในเดือนต่อไป

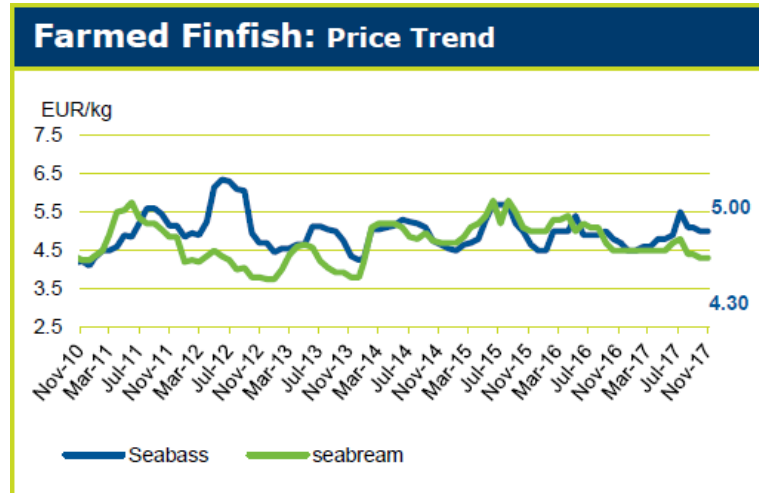
แผนภูมิที่ 13 สถานการณ์ราคาปลาตะเพียนจากฮังการีในตลาดยุโรป

ปลากะพงขาว (Seabass) ปลาตะเพียนทะเล (Seabream) และปลา Meagre³

ในช่วงนี้ของปี ปลากะพงและปลาตะเพียนทะเลจากการเพาะเลี้ยงในอิตาลีเริ่มมีราคาลดลง ถึงแม้ว่าราคาจะเริ่มลดลงช้าในปีนี้ก็ตาม ในเดือนพฤศจิกายนปลาจากกรีซในตลาดอิตาลีราคาลดลงร้อยละ 7 เมื่อเทียบกับเดือนก่อนหน้า และราคาปลาทั้งสองชนิดโดยเฉพาะปลาขนาดเล็กลดลงอย่างมากในตลาดมาดริดและบาเซโลน่า ประเทศสเปน

³ ปลา Meagre เป็นปลากินเนื้อ อาศัยอยู่บริเวณผิวน้ำตามชายฝั่งบริเวณมหาสมุทรแอตแลนติก ตั้งแต่ฝรั่งเศส ถึงเซเนกัล และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

โดยภาพรวมปีนี้ อุตสาหกรรมปลาทั้งสองชนิดมีการพัฒนาหลายรูปแบบ โดยเบื้องต้นผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ทำให้ราคาลดลง แต่ความต้องการจากตลาดต่างๆ ก็เพิ่มขึ้นด้วย จากการศึกษาขยายตลาดมากขึ้น ในสองสามปีที่ผ่านมา และสหภาพยุโรปได้ลงทุนเพื่อพัฒนาตลาด ทั้งด้านกลยุทธ์และเทคโนโลยีการผลิต บริษัทฟาร์มปลา Nireus ของกรีกรายงานความก้าวหน้าในด้านการลดต้นทุน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญเพราะจะทำให้ทำกำไรได้ในสถานการณ์ที่มีการผลิตสูง แต่ระดับราคาไม่สูงตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แผนภูมิที่ 14 สถานการณ์ราคาปลากะพงขาวและปลาตะเพียนทะเลจากกรีซในตลาดประเทศอิตาลี